

3. modulis

Sociālās pamatprasmēs

Moduļa apjoms – 20 stundas

Mg. paed. Dagnija Briede
Mg. SD Daina Vanaga

Moduļa mērķis

Apzināt un pilnveidot dalībnieku sociālās prasmes, zināšanas, vērtības un attieksmes veiksmīgākai integrācijai sabiedrības dzīvē.

Moduļa uzdevumi

1. Apzināt sociālās prasmes, kas nepieciešamas integrācijai sabiedrības dzīvē, un pilnveidot sadarbības prasmes, prasmi uzklausi, parādīt sevi, savu viedokli, pašnovērtējuma prasmes; sekmēt ētisku, iecietīgu attieksmi pret sevi un citiem; stimulēt personas mērķtiecību, organizētību, paškontroli un pārliecību par savām spējām.
2. Paplašināt priekšstatu par sociālajiem pakalpojumiem un pieejamo sociālo palīdzību problēmu risināšanā.
3. Sekmēt prasmes piesaistīt nepieciešamo palīdzību un risināt svarīgus dzīves apstākļu nodrošināšanas jautājumus, mājokļu jautājumu risināšanas prasmes.
4. Veicināt izglītības kā pašīstenošanās iespējas apzināšanos un palīdzēt dalībniekiem sagatavoties izglītošanās iespēju piesaistīšanai.
5. Pilnveidot sadzīves organizēšanas prasmes: budžeta plānošanas, brīvā laika plānošanas un pavadīšanas prasmi.

Sagaidāmie rezultāti

1. Apzinātas un novērtētas prasmes, kas nepieciešamas integrācijai sabiedrības dzīvē, un pilnveidotas sadarbības prasmes, prasme uzklausi, parādīt sevi, savu viedokli, pašnovērtējuma prasme; sekmēta ētiska, iecietīga attieksme pret sevi un citiem; stimulēta personas mērķtiecība, organizētība, paškontrolē un pārliecība par savām spējām.
2. Paplašināts priekšstats par sociālajiem pakalpojumiem un pieejamo sociālo palīdzību problēmu risināšanā.
3. Iedrošinājums un prasmes piesaistīt nepieciešamo palīdzību un risināt svarīgus dzīves apstākļu nodrošināšanas jautājumus. Prasmes problēmrisināšanā, resursu piesaistīšanas, palīdzības lūgšanas prasmes un mājokļa jautājumu risināšanas prasmes.
4. Izglītības kā pašīstenošanās iespēju apzināšanās, rakstisku dokumentu noformēšanas prasmes: dzīves apraksta (CV) un iesniegumu sastādīšanas prasme.
5. Sadzīves organizēšanas prasmes: budžeta plānošanas, brīvā laika plānošanas un pavadīšanas prasmes.

Moduļa realizēšanas priekšnoteikumi

Visu tēmu atklāsmei piemērota minilekciju kombinēšana ar interaktīvu darbu grupās, pāros un arī individuāli (nodarbību laikā un starpnodarbību periodā). Visu nodarbību struktūru raksturo kritiskās domāšanas metodikai raksturīgais laika dalījums:

- ierosināšana – dalībnieki aktualizē savas jau esošās zināšanas, prasmes, pieredzi kopumā konkrētas tēmas sakarā;
- apjēgšana – nodarbības galvenā satura apguve;
- refleksija – pārrunas par nodarbībā apgūto, darba kopīga izvērtēšana.

Nodarbības vēlams vadīt diviem nodarbību vadītājiem. Nodarbību saturs ir izplānots, taču nodarbību vadītājs (-ji) to pielāgo atbilstoši dalībnieku interesēm un spējai uztvert attiecīgo informāciju.

Katram apakšmodulim ir piedāvāta sava problēmsituācija – reāla situācija (sociālais gadījums), ar kuru strādā nodarbībās. Uzdevumus iespējams variēt, piemēram, ja uzdevumā paredzēts strādāt ar problēmsituāciju, bet vadītājs redz, ka labāk būtu strādāt ar dalībnieku piedāvātām situācijām, to var darīt.

Nodarbībās izmanto darba lapas, taču dažos gadījumos nodarbību vadītājam ir piedāvāts materiāls, kas var palīdzēt sagatavot nodarbību. Pielikumos vispirms ir materiāli nodarbību vadītājiem, tad darba lapas dalībniekiem. Svarīgi atcerēties, ka katra nodarbība ir rūpīgi jāizplāno un plāns jāpārzina, lai nerastos iepriekš novēršami sarežģījumi nodarbību mērķu sasniegšanā.

Plānots, ka pēc katras nodarbības brīvajā laikā dalībnieki veic patstāvīgo darbu (visbiežāk tas pildāms dienasgrāmatā; darbs ar dienasgrāmatu aprakstīts materiālā nodarbību vadītājam). Svarīgi noteikt konkrētu datumu, kad dalībniekiem patstāvīgais darbs ir jānodod. Kad dalībnieki darbus nodevuši, vadītājs tos pārskata un rakstiski komentē dalībnieka veikumu, akcentējot pozitīvo, stiprās puses u.tml. Vadītājs atdod dalībniekiem materiālus līdz nākamās nodarbības sākumam, lai viņi varētu iepazīties ar vadītāja rakstisko refleksiju. Tomēr arī katras nodarbības sākumā vadītājs sniedz dalībniekiem atgriezenisko saiti par paveikto, akcentējot pozitīvo ieguldījumu.

Moduļa struktūra

Modulī ir trīs apakšmoduļi: 1. „Sadarbības un sociālās pielāgošanās prasmes” (10 stundas), 2. „Izglītošanās iespēju piesaistīšanas prasmes” (6 stundas) un 3. „Sadzīves organizēšanas prasmes” (4 stundas). Moduļa apraksta sākumā tiek piedāvāti moduļa mērķi, uzdevumi, visu nodarbību izvērsta struktūra. Tam seko katra apakšmoduļa apraksts, kuru veido mērķi, uzdevumi, nodarbību aktivitāšu apraksti. Pielikumā ir materiāli nodarbību vadītājam un darba lapas dalībniekiem. Moduļa beigās pievienots izmantojamās literatūras saraksts.

Nodarbība	Laiks	Nepieciešamie palīgmateriāli
1 . A P A K Š M O D U L I S Sadarbības un sociālās pielāgošanās prasmes 10 stundas		
1. Mana vizītkarte	2 x 45 min.	Materiālu mapes dalībniekiem 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. darba lapa Nelielas lapas (kartonveida) un flomāsteri Burtnīcas (klades, blociņi vai tml.), kas sagatavotas katram dalībniekam un tiek izsniegtas lietošanai Nodarbību vadītājam 1. materiāls
2. Mājoklis	2 x 45 min.	Nodarbību vadītājam 2. materiāls 4., 8., 9., 10., 11., 12. darba lapa
3. Palīdzības piesaistīšana	2 x 45 min.	4., 13., 14., 15. darba lapa Nodarbību vadītājam 3. materiāls
4. Palīdzība problēmsituācijās	2 x 45 min.	12., 16., 17. darba lapa (pa 1 eksemplāram uz grupu un pa 1 eksemplāram individuālai patstāvīgai aizpildīšanai)
5. Palīdzību sniedzošās institūcijas	2 x 45 min.	18., 19., 20., 21. darba lapa Nodarbību vadītājs sagatavo attiecīgo pilsētu kartes, kurās dalībnieki atgriezīsies pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma

2 . A P A K Š M O D U L I S Izglītošanās iespēju piesaistīšanas prasmes 6 stundas		
6. Izglītošanās iespējas	2 x 45 min.	22.,23., 24.darba lapas Nodarbību vadītājam 4. materiāls
7. Es un izglītība	2 x 45 min.	Iepriekšējās nodarbības grupu darba rezultāts – Aleksandra izglītošanās plāns 25., 26. darba lapa Nodarbību vadītāja sagatavoti izdales materiāli Materiālos parādītas dažādas mācību iestādes, mācību centri, nevalstiskas organizācijas, kuras nodarbojas ar izglītošanu, augstskolas un iestādes, kuras varētu sniegt atbalstu izglītošanās finansēšanā, piem., studiju fonds, sociālais dienests utt. Izmantojiet fotogrāfijas, avīžu izgriezumus, zīmējumus utt. Materiāli grupu darbam – A4 lapas, flomāsteri, līme, līmmasa
8. Mans CV	2 x 45 min.	27., 28., 29., 30. darba lapa
3 . A P A K Š M O D U L I S Sadzīves organizēšanas prasmes 4 stundas		
9. Mana nauda	2 x 45 min.	31.,32., 33., 34., 35. darba lapa Tāfele vai lielā lapa, flomāsteri (pierakstus veic pats nodarbību vadītājs), individuāliem pierakstiem A4 lapas
10. Manas intereses	2 x 45 min.	Nodarbību vadītāja sagatavoti materiāli Nodarbību vadītājam 5. materiāls Līmmasa materiālu piestiprināšanai pie sienas Lielās lapas un flomāsteri (lai sagatavotu līdzīgus materiālus) 6. darba lapa (aizpildīta pirmajā nodarbībā) Nodarbību vadītāja sagatavotas kartiņas par dalībnieku stiprajām pusēm

Sadarbības un sociālās pielāgošanās prasmes

10 stundas

Apakšmoduļa mērķis

Attīstīt prasmes risināt svarīgus dzīves apstākļu nodrošināšanas jautājumus, veidot priekšstatu par sociālajiem pakalpojumiem un pieejamo sociālo palīdzību problēmu risināšanā un mācīties piesaistīt nepieciešamo palīdzību.

Apakšmoduļa uzdevumi

1. Attīstīt iepazīšanās, iepazīstināšanas ar sevi un sadarbības prasmes.
2. Attīstīt prasmes izmantot pieejamo informāciju par sociālajiem pakalpojumiem un pieejamo sociālo palīdzību un mācīties piesaistīt nepieciešamo palīdzību problēmu risināšanā.
3. Veidot mājokļa nodrošināšanas prasmes un informēt par dzīves vietas deklarēšanas kārtību u.c. formalitātēm mājokļu jautājumos.

1. nodarbība. Mana vizītkarte

Mērķis. Veidot priekšstatu par moduļa un apakšmoduļa saturu un attīstāmajām prasmēm, prasmi iepazīstināt ar sevi, savstarpējo sadarbību.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Ievads moduļa nodarbībās	15 min.	Prezentācija	Priekšstats par moduļa saturu, ieinteresētība; prasme orientēties mācību materiālos	Materiālu mapes dalībniekiem 1., 2., 3., 4. darba lapa
Apjēgšana	1. Iepazīstināšana ar sevi	15 min.	Individuālais darbs	Prot iepazīstināt ar sevi; drošības sajūta	Nelielas lapas (kartonveida) un flomāsteri 5. darba lapa Burtnīcas (klades, blociņi vai tml.), kas sagatavotas katram dalībniekam un tiek viņam izsniegtas personiskai lietošanai; 1. materiāls nodarbību vadītājam 6. darba lapa
	2. Iepazīstināšana ar otru: darbs pāros „Es par tevi, tu par mani”, prezentācija kopējā grupā	20 min.	Intervija un prezentācija	Attīstīta prasme sadarboties, prasmes uz klausīt, jautāt un pasniegt informāciju	
	3. Efektīvas piedalīšanās nodarbībās principi	15 min.	Minilekcija un diskusija	Rodas pamatizpratne par efektīvu piedalīšanos nodarbībās; gatavība iesaistīties; grupas kopības izjūta	
	4. Rakstisks patstāvīgais darbs nodarbības laikā „Personīgā vīzija par nodarbībām”	10 min.	Rakstisks patstāvīgais darbs	Iesaistīšanās; domu, gaidu analīze un spēja tās atspoguļot	
Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību; patstāvīgā darba uzdošana	15 min.	Instrukcija patstāvīgajam darbam; jautājumu – atbilžu sesija	Dalībnieku drošības sajūta dalībai nodarbībās; prieks par drošības un	7. darba lapa Dalībnieku dienasgrāmatas

				piederības sajūtu; attīstās atgriezeniskās saites veidošanas prasmes	
--	--	--	--	--	--

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Ievads moduļa nodarbībā

Mērķis: radīt priekšstatu par moduļa saturu un darbību moduli.

Resursi: 1., 2., 3., 4.darba lapa.

Norise:

Rosinoši ievadvārdi nodarbībai, satura izklāsts. Dalībniekiem paskaidro, ka katram 4. moduļa apakšmodulim ir sava problēmsituācija, t.i., reāla situācija: cilvēks atbrīvojas no ieslodzījuma un nonāk konkrētā savas dzīves situācijā. Katra apakšmoduļa laikā ar šo situāciju strādās. Situācijas apraksts ir pievienots katra apakšmoduļa aprakstam kā vienots materiāls. Problēmsituācija ir pamats katram dalībniekam modelēt situāciju, kādā varētu nonākt viņš pats pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma, un attīstīt prasmes, attieksmes un īpašības, zināšanas, kā šajā situācijā rīkoties.

Nodarbību vadītājs izskaidro dalībniekiem, kāpēc prasmes, kas izvirzītas apakšmodulī, ir nepieciešamas dalībniekiem.

Vienošanās par organizatoriskiem jautājumiem – dalībniekiem būs materiālu mape, uz izdales materiāliem jāuzraksta vārds u.c.

Apjēgšana

Mērķis: iepazīties un izstrādāt kopīgā darba noteikumus.

Iepazīstināšana ar sevi

Mērķis: Attīstīt prasmi iepazīstināt ar sevi un rast drošības sajūtu darbam grupā.

Resursi: Nelielas lapas (kartonveida) un flomāsteri.

Norise:

Iepazīšanās, izmantojot metodi „mana vizītkarte”. Individuālais darbs un prezentācija.

Darbs pāros „Es par tevi, tu par mani”, prezentācija kopējā grupā.

Mērķis: Attīstīt prasmi sadarboties, prasmi uzklaustīt, jautāt un sniegt informāciju.

Norise:

Dalībnieki sagatavojas iepazīstināt viens ar otru. Prezentācija notiek kopējā grupā.

Minilekcija un diskusija „Efektīvas piedalīšanās nodarbībās principi”.

Mērķis: radīt pamatizpratni par efektīvu piedalīšanos nodarbībās; veicināt dalībnieku gatavību iesaistīties.

Resursi: 5., 6.darba lapa, 1.materiāls nodarbību vadītājam. Burtnīcas (katram dalībniekam).

Norise:

Dalībniekiem izsniedz burtnīcas, kuras viņi turpmāk lietos kā savas personīgās dienasgrāmatas. Dienasgrāmatās ir ielīmēti iknedēļas jautājumi (to sagatavo nodarbību vadītājs) un norādīts, ka dažās nodarbībās tiks doti papildu jautājumi.

Rakstisks patstāvīgais darbs nodarbības laikā „Personīgā vīzija par nodarbībām”.

Mērķis: panākt dalībnieku iesaistīšanos un apkopot domas par dalībnieku gaidām moduļa laikā.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā iegūto un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Norise:

Pirmā patstāvīgā darba uzdošana – iepazīties ar materiālu „Atgriezeniskās saites sniegšanas noteikumi”. Nodarbību vadītājs nodarbību laikā sniegs atgriezenisko saiti dalībniekiem, taču arī pašiem dalībniekiem būs jāspēj sniegt atgriezeniskā saite viens otram.

2. nodarbība. Mājoklis

Mērķis. Pilnveidot prasmes mājokļa formalitāšu jautājumu risināšanā, t.sk. dzīves vietas deklarēšanā. Attīstīt palīdzības lūgšanas prasmes.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Ievads nodarbībā; atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu	15 min.	Jautājumi; atgriezeniskā saite	Ieinteresētība; iedrošinājums	Materiālu mapes dalībniekiem 1., 2., 3., 4. darba lapa
Apjēgšana	1. Mājokļa nodrošināšanas iespējas – dzīves vietas deklarēšanas kārtība 2. Lomu spēle „Dzīves vietas atrašana un deklarēšana – Andreja situācijas analīze”. 3. Refleksija par lomu spēli 4. Patstāvīgais darbs “Dzīves vietas	10 min. 35 min. 10 min. 10 min.	Minilekcija Lomu spēle Refleksija Rakstisks patstāvīgais darbs	Attīsta klausīšanās prasmi, prasmi koncentrēties Rodas drošības sajūta uzsākt sarunu ar speciālistu, attīstās palīdzības lūgšanas prasme, izpratne par dzīves vietas deklarēšanas nepieciešamību un kārtību Attīstās pašnovērtējuma prasmes, gandarījums par parādītajām prasmēm, spēja pieņemt kritisku novērtējumu, prasmes komentēt citu veikumu, prasmes uzslavēt, prasmes uz klausīt uzslavu Prasmes rakstiski aizpildīt	2. materiāls nodarbību vadītājam 8., 9., 10. darba lapa 4. darba lapa 11. darba lapa 12. darba lapa

	deklarācijas veidlapas aizpildīšana”		nodarbībā	dokumentu; prasmes novērtēt personīgo situāciju	
Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību; patstāvīgā darba uzdošana	10 min.	Instrukcija patstāvīgajam darbam; jautājumu – atbilžu sesija	Attīstās spēja saskatīt un novērtēt individuālo veikumu	Dalībnieku dienasgrāmatas

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: aktualizēt mājokļa jautājumu risināšanas prasmes, t.sk., dzīvesvietas deklarēšanas un palīdzības lūgšanas prasmes.

Resursi: 1., 2., 3., 4.darba lapa.

Norise:

Nodarbību vadītājs veido diskusiju par to, kāpēc prasmes, kas izvirzītas nodarbībā, ir nepieciešamas dalībniekiem.

Īsas pārrunas, kopsavilkums un atgriezeniskā saite par to, kā dalībniekiem veicies, pirmo reizi aizpildot dienasgrāmatu.

Apjēgšana

Mērķis: attīstīt mājokļa jautājumu risināšanas prasmes, īpašu vērību pievēršot dzīvesvietas deklarēšanas un palīdzības lūgšanas prasmēm.

Norise:

Minilekcija „Mājokļa nodrošināšanas iespējas – dzīvesvietas deklarēšanas kārtība”.

Mērķis: attīstīt klausīšanās prasmi, prasmi koncentrēties un rast priekšstatu par mājokļa jautājumu risināšanu.

Resursi: 2.materiāls nodarbību vadītājam.

Lomu spēle „Dzīvesvietas atrašana un deklarēšana – Andreja situācijas analīze”.

Mērķis: radīt drošības sajūtu uzsākt sarunu ar speciālistu, attīstīt palīdzības lūgšanas prasmi un radīt izpratni par dzīvesvietas deklarēšanas nepieciešamību un kārtību.

Resursi: 4., 8., 9., 10.darba lapa.

Norise:

Dalībniekus sadala trīs grupās:

- No vienas grupas izraugās lomu spēles dalībnieku *Andreju*, kurš vērsīsies pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādē pēc palīdzības.
- No otras grupas – *darbinieku*, kas atbild par mājokļu jautājumiem, dzīvesvietas deklarēšanu.
- Pārējie grupu dalībnieki iejūtas *novērotāju* lomā.
- Nodarbību vadītājs, ja iespējams, pieaicina vēl vienu nodarbību vadītāju, lai sekmīgāk varētu vadīt grupu aktivitātes.
- Dalībnieku grupām izdala lomu aprakstus. Nodarbību vadītājs sagatavo dalībniekus lomām. Grupai ir jāizraugās viens dalībnieks lomu spēlei. Kad lomu spēle sākas, pārējie dalībnieki ieņem novērotāju lomu un veic pierakstus, kādas varētu būt pozitīvās un negatīvās puses sarunā ar iestādes darbinieku.

Refleksija par lomu spēli.

Mērķis: attīstīt pašnovērtējuma prasmes, rast gandarījumu par parādītajām prasmēm, attīstīt spēju pieņemt kritisku novērtējumu un novērtēt citu veikumu. Attīstīt prasmes uzslavēt un uzklaust uzslavu.

Resursi: 11.darba lapa.

Norise:

- Pēc lomu spēles dalībnieki komentē savu veikumu, veic pašnovērtējumu prasmēm lūgt palīdzību, sarunāties ar darbinieku, prasmēm atbildēt un paskaidrot; novērotāji komentē lomu spēli un piedalās kopējā diskusijā.
- Nodarbību vadītāja refleksija par lomu spēli.

Refleksija

Mērķis: attīstīt spēju saskatīt un novērtēt individuālo veikumu un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Resursi: 12.darba lapa.

Norise:

- Nodarbību vadītāja refleksija par nodarbību, dalībnieku savstarpēja refleksija.
- Patstāvīgā darba uzdošana.

3. nodarbība. Palīdzības piesaistīšana

Mērķis. Attīstīt prasmes izmantot pieejamo informāciju un piesaistīt pieejamos sociālos pakalpojumus sociālo problēmu risināšanā.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Ievads nodarbībā; atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu	10 min.	Jautājumi; atgriezeniskā saite	Radīta ieinteresētība, izpratne par nodarbības saturu, iesaistīšanās	
Apjēgšana	1. Minilekcija „Sociālie pakalpojumi”	10 min.	Minilekcija	Izveidojies priekšstats par sociālo pakalpojumu būtību, veidiem; priekšstats par palīdzību sniedzošajiem speciālistiem	13. darba lapa 3. materiāls nodarbību vadītājam
	2. Lomu spēle „Palīdzības lūgšana sociālajā dienestā – Andreja situācija”	35 min.	Lomu spēle	Radusies drošības sajūta sākt sarunu, attīstīta sarunas uzsākšanas prasme, palīdzības lūgšanas prasme	4. darba lapa 14., 15. darba lapa
	3. Refleksija par lomu spēli	10 min.	Refleksija pašnovērtējums	Prasme un spēja būt atklātam, pašnovērtējuma prasmes, prasmes komentēt citu veikumu, kritiskās domāšanas prasmes	11. darba lapa
	4. Patstāvīgais darbs. “Dzīvesvietas deklarācijas veidlapas aizpildīšana”	15 min.	Rakstisks patstāvīgais darbs nodarbībā	Attīstās prasmes rakstiski aizpildīt dokumentu, prasmes novērtēt personīgo situāciju	12. darba lapa

Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību; patstāvīgā darba uzdošana	10 min.	Instrukcija patstāvīgajam darbam; jautājumu – atbilžu sesija	Radies priekšstats par speciālistiem pie kuriem jāvēršas pēc atbalsta pamatvajadzību nodrošināšanai sākotnējā periodā pēc ieslodzījuma; veidojas gatavība vērsties pēc palīdzības	Dalībnieku dienasgrāmatas
-------------------	--	---------	--	---	---------------------------

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: radīt ieinteresētību, izpratni par nodarbības saturu, aktivizēt dalībniekus darbam nodarbībā.

Norise:

- Īsas pārrunas, kopsavilkums un atgriezeniskā saite par to, kā dalībniekiem veicies ar patstāvīgo darbu.
- Dalībniekiem izskaidro palīdzības piesaistīšanas prasmes būtību un īsumā atspoguļo, kad un kā prasme varētu noderēt. Diskusija „Kāpēc mums tas ir nepieciešams? Vai prasme mums šķiet aktuāla? Vai mums varētu būt grūtības ar šīm prasmēm?”.

Apjēgšana

Mērķis: attīstīt prasmes izmantot informāciju un piesaistīt sociālos pakalpojumus sociālo problēmu risināšanā. Iegūt priekšstatu par speciālistiem pie kuriem jāvēršas pēc atbalsta pamatvajadzību nodrošināšanai sākotnējā periodā pēc ieslodzījuma.

Norise:

Minilekcija „Sociālie pakalpojumi”.

Mērķis: veidot dalībnieku priekšstatu par sociālo pakalpojumu būtību un veidiem; attīstīt priekšstatu par palīdzību sniedošajiem speciālistiem kā atbalstu sniedošiem profesionāļiem.

Resursi: 13.darba lapa, 3.materiāls nodarbību vadītājam.

Lomu spēle „Palīdzības lūgšana sociālajā dienestā – Andreja situācijas analīze”.

Mērķis: radīt drošības sajūtu sākt sarunu, attīstīt sarunas uzsākšanas un palīdzības lūgšanas prasmi.

Resursi: 14., 15.darba lapu.

Norise:

Dalībniekus sadala divās grupās:

- No vienas grupas izraugās *Andreju*, kurš griezīsies Sociālajā dienestā pie sociālā darbinieka.
- No otras grupas – *sociālo darbinieku*, kurš palīdzēs Andrejam tikt galā ar situāciju.
- Pārējie grupu dalībnieki iejūtas *novērotāju* lomā. Novērotāju uzdevums ir sniegt atgriezenisko saiti par lomu spēli, piedalīties kopējā diskusijā par dalībnieku

stiprajām un attīstāmajām pusēm. Novērotājiem ieteicams veikt pierakstus lomu izspēles laikā.

- Nodarbību vadītājs, ja iespējams, pieaicina vēl vienu nodarbību vadītāju, lai sekmīgāk varētu vadīt grupu aktivitātes.
- Dalībnieku grupām izdala lomu aprakstus. Nodarbību vadītājs sagatavo dalībniekus lomām. Pasniedzējs grupām norāda, ka grupas dalībniekiem kopā ir jāgatavo viens no viņiem lomu spēlei. Kad lomu spēles sākas, pārējie dalībnieki ieņem novērotāju lomu un veic pierakstus, kādas varētu būt pozitīvās un negatīvās puses sarunā ar iestādes darbinieku.

Refleksija par lomu spēli.

Mērķis: attīstīt prasmi un spēju būt atklātam, pašnovērtējuma prasmes un prasmes komentēt citu veikumu. Attīstīt kritiskās domāšanas prasmes.

Resursi: 11.darba lapa.

Norise:

Lomu spēles dalībnieki komentē savu veikumu, veic pašnovērtējumu prasmēm lūgt palīdzību, sarunāties ar dienesta darbinieku, atbildēt un paskaidrot. Novērotāji komentē lomu spēli un piedalās kopējā diskusijā.

Patstāvīgais darbs pie Dzīvesvietas deklarācijas veidlapas aizpildīšanas.

Resursi: 12.darba lapa.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā iegūto un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Resursi: dalībnieku dienasgrāmatas.

Norise:

- Vadītājs uzdod patstāvīgo darbu: dienasgrāmatā veikt pašnovērtējumu prasmēm, kas tika aplūkotas nodarbību laikā. Uzdevumu izskaidro, minot piemērus, ar kādām prasmēm nodarbībā strādāts, aicina dalībniekus diskutēt. Patstāvīgais darbs dienasgrāmatā „Kurās institūcijās man būtu jāvēršas pēc atbalsta pamatvajadzību nodrošināšanai sākotnējā periodā pēc ieslodzījuma?”.

4. nodarbība. Palīdzība problēmsituācijās

Mērķis. Attīstīt priekšstatu par sociālās palīdzības būtību un attīstīt prasmes un piesaistīt pieejamo palīdzību sociālo problēmu risināšanā.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Ievads nodarbībā; atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu	10 min.	Jautājumi; atgriezeniskā saite	Dalībnieku ieinteresētība, izpratne par nodarbības saturu, gatavība iesaistīties nodarbībā;	
Apjēgšana	1. Minilekcija „Sociālā palīdzība”	20 min.	Minilekcija	Izprot sociālās palīdzības būtību;	16. darba lapa
	2. Pāru darbs „Iztikas līdzekļu deklarācijas aizpildīšana”	35 min.	Pāru darbs; kopīga diskusija	Drošības sajūta sākt sarunu, attīstās sarunas uzsākšanas prasme, palīdzības lūgšanas prasme;	17. darba lapa
	3. Patstāvīgais darbs “Dzīvesvietas deklarācijas veidlapas aizpildīšana” par Andreja situāciju	15 min.	Rakstisks patstāvīgais darbs nodarbībā	Veidotas prasmes rakstiski aizpildīt dokumentu; attīstīta prasme novērtēt situāciju;	12. darba lapa
Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību; patstāvīgā darba uzdošana	10 min.	Modelēšana; instrukcija patstāvīgajam darbam; jautājumu – atbilžu sesija	priekšstats par formalitātēm, kas kārtojamas, lai saņemtu atbalstu pamatvairdzību nodrošināšanai sākotnējā periodā pēc ieslodzījuma, gatavība griezties pēc palīdzības	17. darba lapa – eksemplārs individuālam darbam

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Radīt dalībnieku ieinteresētību un izpratni par nodarbības saturu, veicināt gatavību iesaistīties nodarbībā.

Norise:

- Īsas pārrunas, kopsavilkums un atgriezeniskā saite par to, kā dalībniekiem veicies ar patstāvīgo darbu.
- Dalībniekiem izskaidro palīdzības piesaistīšanas prasmes būtību un īsumā atspoguļo, kad un kā prasme varētu noderēt. Dalībnieku diskusija „Kāpēc mums tas ir nepieciešams? Vai prasme mums šķiet aktuāla? Vai mums varētu būt grūtības ar šīm prasmēm?”.

Apjēgšana

Mērķis: Attīstīt priekšstatu par sociālās palīdzības būtību un rast priekšstatu par formalitātēm, kas kārtojamas, lai saņemtu atbalstu pamatvajadzību nodrošināšanai sākotnējā periodā pēc ieslodzījuma. Apzināt informāciju, kas nepieciešama *Iztikas līdzekļu deklarācijas* aizpildīšanai.

Norise:

Minilekcija „Sociālā palīdzība”.

Mērķis: Veicināt dalībnieku izpratni par sociālās palīdzības būtību.

Resursi: 16.darba lapa.

„Iztikas līdzekļu deklarācijas veidlapa”

Mērķis: Panākt dalībnieku drošības sajūtu sākt sarunu, attīstīt sarunas uzsākšanas un palīdzības lūgšanas prasmi.

Resursi: 17. darba lapa.

Norise:

Deklarāciju aizpilda pāros par Andreja situāciju, konsultējoties ar nodarbību vadītāju.

Patstāvīgais darbs „Dzīvesvietas deklarācijas aizpildīšana”

Mērķis: Attīstīt prasmi novērtēt situāciju.

Resursi: 12.darba lapa.

Norise:

Dalībnieki individuāli aizpilda deklarāciju par Andreja situāciju.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā iegūto un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Norise:

Vadītājs uzdod patstāvīgo darbu. Patstāvīgais darbs „Iztikas līdzekļu deklarācijas veidlapa” 17. darba lapā. Deklarācijas aizpildīšana, modelējot savu personisko situāciju pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma.

5. nodarbība. Palīdzību sniedošās institūcijas

Mērķis. Attīstīt prasmes izmantot pieejamo informāciju un piesaistīt sociālo institūciju pakalpojumus sociālo problēmu risināšanā.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie paligmateriāli
Ierosināšana	Ievads nodarbībā; atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu	10 min.	Jautājumi; atgriezeniskā saite	Iesaistīšanās, prasme paust un pamatot savu viedokli	
Apjēgšana	1. Minilekcija „Palīdzības sniegšanā iesaistītās institūcijas un to pakalpojumi” 2. Grupu darbs „Andreja situācijas analīze” 3. Patstāvīgais darbs dienasgrāmatā	15 min. 30 min. 20 min.	Minilekcija Grupu darbs; prezentācija Patstāvīgais darbs; vadītājs – konsultants; īsas prezentācijas	Dalībnieki guvuši izpratni par palīdzības sniegšanā iesaistītajām institūcijām; sekmēta dalībnieku informētība par pakalpojumu saņemšanu Prot novērtēt situāciju un atpazīt nepieciešamo un pieejamo palīdzību, prot saskatīt, kā saņemt palīdzību; prasme izteikties, uz klausīt, cieņa pret citu viedokli, spēja mierīgi uz klausīt kritiku Izpratne par personīgo situāciju; priekšstats par satiksmi un veicamo ceļu līdz konkrētai institūcijai, prasme orientēties kartē	18. darba lapa 4. darba lapa 19., 20., 21. darba lapa Dalībnieku dienasgrāmatas; vadītāja sagatavotie materiāli – kartes uzdevuma paveikšanai

Refleksija	Individuāla atgriezeniskā saite dalībniekiem par nodarbību un par moduli kopumā	15 min.	Jautājumu – atbilžu sesija;	Spēja saskatīt un novērtēt individuālo veikumu, prieks par paveikto – paaugstinājusies dalībnieku pašcieņa, spēja sevi reāli novērtēt.	
-------------------	---	---------	-----------------------------	--	--

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Attīstīt iesaistīšanās prasmes, prasmi paust un pamatot savu viedokli

Norise:

- Ievads nodarbībā. Īsas pārrunas, kopsavilkums un atgriezeniskā saite par to, kā dalībniekiem veicies ar patstāvīgo darbu.
- Dalībniekiem izskaidro palīdzības piesaistīšanas prasmes būtību un īsumā atspoguļo, kad un kā prasme varētu noderēt. Dalībnieku diskusija „Kāpēc mums tas ir nepieciešams? Vai prasme mums šķiet aktuāla? Vai mums varētu būt grūtības ar šīm prasmēm?”.

Apjēgšana

Mērķis: Attīstīt dalībnieku izpratni par palīdzības sniegšanā iesaistītajām institūcijām un iedrošināt dalībniekus griezties pēc palīdzības.

Norise:

Minilekcija „Palīdzības sniegšanā iesaistītās institūcijas un to pakalpojumi”.

Mērķis: Attīstīt dalībnieku izpratni par palīdzības sniegšanā iesaistītajām institūcijām un iedrošināt dalībniekus griezties institūcijās, kuras var sniegt nepieciešamo palīdzību.

Resursi: 18.darba lapa.

Norise:

Minilekcijā svarīgi iedrošināt dalībniekus griezties institūcijās, kuras var sniegt attiecīgo palīdzību, un būt aktīviem, noskaidrojot situāciju, kā to paveikt. Vadītājs īpašu vērību pievērš tam, kā uzzināt nepieciešamo informāciju.

Grupu darbs „Andreja situācijas analīze”.

Mērķis: Attīstīt prasmi novērtēt situāciju un atpazīt nepieciešamo un pieejamo palīdzību, kā arī attīstīt prasmi izteikties, uzklaut, veicināt tādu attieksmi kā cieņu pret citu viedokli, un attīstīt spēju mierīgi uzklaut kritiku.

Resursi: 4., 19., 20., 21.darba lapa.

Norise:

- Vadītājs sadala dalībniekus grupās un izsniedz darba lapas. Vadītājs izskaidro dalībniekiem uzdevumu. Dalībnieki strādā patstāvīgi, vadītājs – konsultants un virzītājs. Pēc apmēram 20 minūtēm dalībnieki prezentē paveikto un vadītājs intervē grupu, noskaidrojot, kā veicies ar uzdevuma izpildi – ar ko dalībnieki tikuši galā veiksmīgāk, kādas bijušas grūtības.
- Vadītājs aicina dalībniekus pāros viens otram izteikt atzinību par paveikto, nosaucot katra vienu stipro pusi, kas pamanīta grupas darba izstrādes laikā.

Patstāvīgais darbs dienasgrāmatā

Mērķis: Apzināt personīgo situāciju un radīt priekšstatu par satiksmi un veicamo ceļu līdz konkrētai institūcijai, attīstīt prasmi orientēties kartē.

Resursi: Dalībnieku dienasgrāmatas. Kartes, kur dalībnieki atgriezīsies pēc ieslodzījuma (pilsētas, pagasti).

- Dalībniekiem dienasgrāmatā jāatbild uz jautājumiem: kurās institūcijās man būtu jāvēršas pēc atbalsta pamatvajadzību nodrošināšanai sākotnējā periodā pēc ieslodzījuma? Kā es nokļūšu konkrētajās institūcijās no pilsētas centra?
- Nodarbību vadītājs demonstrē piemēru, kā uzdevums veicams, un izsniedz dalībniekiem attiecīgo pilsētu kartes, kurās dalībnieki atgriezīsies pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma.
- Nodarbību vadītājs konsultē dalībniekus individuāli.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā un apakšmodulī iegūto.

Norise:

- Nodarbību noslēgums, vadītājs ir sagatavojies sniegt individuālu atgriezenisko saiti dalībniekiem par moduli kopumā, akcentējot dalībnieku stiprās puses un panākumus, sniedzot iedrošinājumu.

Izglītošanās iespēju piesaistīšanas prasmes

6 stundas

Apakšmoduļa mērķis

Stiprināt dalībnieku izglītības nozīmes apzināšanos, motivāciju izglītoties un attīstīt iesniegumu un CV rakstīšanas prasmes.

Apakšmoduļa uzdevumi

1. Novērtēt izglītības nepieciešamību nākotnes plānu realizācijai un iepazīties ar izglītības sistēmu Latvijā.
2. Attīstīt prasmes noformēt dažādus, t.sk. darbā iekārtošanās, dokumentus.

6. nodarbība. Izglītošanās iespējas

Mērķis. Veidot dalībnieku izpratni par savām iespējām izglītības sistēmā un motivēt izglītoties.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Ievads moduļa nodarbībās	15 min.	Prezentācija	Priekšstats par moduļa saturu, ieinteresētība; prasme orientēties mācību materiālos	22., 23. darba lapa
Apjēgšana	1. Minilekcija „Izglītošanās iespējas”	15 min.	Minilekcija	Dalībnieki guvuši izpratni par savām iespējām izglītības sistēmā; sekmēta dalībnieku virzība un motivācija izglītoties	4. materiāls nodarbību vadītājam
	2. Grupu darbs “Aleksandra turpmākās izglītošanās plāns”	35 min.	Grupu darbs	Dalībnieki attīstījuši prasmi saskatīt esošai izglītībai atbilstošas turpmākās izglītošanās iespējas, to variantus; aktualizēta dalībnieku pieredze;	24. darba lapa
	3. Grupu darba prezentācija un kopējā diskusija	15 min.	Prezentācija un diskusija	Dalībnieki prot parādīt un aizstāvēt savu viedokli, cienīt citu viedokli, prot saņemt atgriezenisko saiti.	
Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību; patstāvīgā darba uzdošana: jautājums	15 min.	Jautājumu – atbilžu sesija; instrukcija patstāvīgajam darbam	Apziņa par izglītības nepieciešamību cilvēka dzīvē; izglītības kā iespējas	Dalībnieku dienasgrāmatas

	dienasgrāmatā “Kādas izglītošanās iespējas es vēlētos izmantot?”			apzināšanās	
--	---	--	--	-------------	--

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Veidot dalībnieku priekšstatu par apakšmoduļa saturu, ieinteresētību un prasmi orientēties mācību materiālos.

Resursi: 22., 23.darba lapa.

Norise:

- Ievads apakšmodulī. Dalībniekiem tiek prezentēts 2.apakšmodulis, tā problēmsituācija. Moduļa apraksts dalībniekiem un situācijas apraksts ir 22. un 23.darba lapā. Problēmsituācija ir pamats katram dalībniekam modelēt situāciju, kādā varētu nonākt viņš pats pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma, un attīstīt prasmes – kā šajā situācijā rīkoties.
- Dalībniekiem izskaidro prasmi saskatīt izglītošanās iespējas būtību un īsumā atspoguļo, kad un kā prasme varētu noderēt. Dalībnieku diskusija „Kāpēc mums tas ir nepieciešams? Vai prasme mums šķiet aktuāla? Vai mums varētu būt grūtības ar šo prasmi?”.

Apjēgšana

Mērķis: Sekmēt dalībnieku apziņu par izglītības nepieciešamību viņu dzīvē un spēju saskatīt izglītību un izglītošanos kā iespēju.

Norise:

Minilekcija „Izglītošanās iespējas”.

Mērķis: Attīstīt dalībnieku izpratni par savām iespējām izglītības sistēmā; sekmēt dalībnieku virzību un motivāciju izglītoties.

Resursi: 4.materiāls nodarbību vadītājam.

Norise:

Minilekcija virza dalībnieku jau uzsāktu diskusiju, veicinot viņu iesaisti tēmas apgūvē. Gatavojot minilekciju, nodarbību vadītājs var izmantot 4. materiālu „Izglītības sistēma Latvijā”. Vadītājam ir jāizvērtē dalībnieku gatavība uztvert informāciju un dalībnieku vajadzības un iespējas izglītoties un minilekcijas saturs jāsaprot ar to. Minilekcijā svarīgi iedrošināt dalībniekus izglītošanās aktivitātēm. Vadītājs īpašu vērību pievērš tam, kā uzzināt nepieciešamo informāciju.

Grupu darbs “Aleksandra turpmākās izglītošanās plāns”.

Mērķis: Attīstīt dalībnieku prasmi saskatīt esošai izglītībai atbilstošas turpmākās izglītošanās iespējas, to variantus; aktualizēt dalībnieku pieredzi kā resursu.

Resursi: 24.darba lapa.

Norise:

Vadītājs izsniedz dalībniekiem 24.darba lapu ar uzdevumu un izskaidro uzdevumu arī mutiski. Vadītājs norāda, ka izglītošanās var attiekties uz pamatzglītības iegūšanu, profesionālo apmācību, specifisko zināšanu veidošanu – datorprasmju apgūšanu, latviešu valodas prasmes pilnveidošanu u.c. Vadītājs iedrošina dalībniekus, ka uzdevuma rezultāts grupām var atšķirties, tāpat kā atšķirsies dalībnieku izglītošanās ieceres. Pareizā varianta

grupas darba rezultātam nav, taču svarīgi, ka dalībnieki ievēro nianšes un iejūtas Aleksandra situācijā. Grupu darbs tiek prezentēts un notiek dalībnieku diskusija.

Grupu darba prezentācija un kopējā diskusija.

Mērķis: Attīstīt dalībnieku prasmes parādīt un aizstāvēt savu viedokli, veicināt attieksmi cienīt citu viedokli, nostiprināt prasmi saņemt atgriezenisko saiti.

Norise:

Dalībnieki tiek aicināti prezentēt savu veikumu otrai grupai, bet otra grupa tiek aicināta jautāt un diskutēt. Vadītājam atkārtoti jāakcentē, ka diskusija ir ļoti būtiska, taču būtiski ir arī cienīt citu viedokli.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā iegūto un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Resursi: dalībnieku dienasgrāmatas.

Norise:

Vadītājs uzdod patstāvīgo darbu: jautājums dienasgrāmatā “Kādas izglītošanās iespējas es vēlētos izmantot?”

Nodarbību vadītājs demonstrē piemēru, kā uzdevums veicams.

Nodarbību vadītājam vēlams paredzēt nepieciešamības gadījumā individuālas konsultācijas un attiecīgi par to informēt nodarbības noslēgumā.

7. nodarbība. Es un izglītība

Mērķis. Attīstīt prasmi saskatīt esošai izglītībai atbilstošas turpmākās izglītošanās iespējas un attīstīt prasmes sagatavot dokumentus iesniegšanai mācību iestādē.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu dienasgrāmatā “Kādas izglītošanās iespējas es vēlētos izmantot?” kā diskusijas iniciatīva	15 min.	Atgriezeniskā saite; jautājumi dalībniekiem un diskusija	Sekmēta dalībnieku virzība un motivācija izglītoties un radīta interese par iespēju uzzināt, kādas ir iespējas to paveikt	Dalībnieku dienasgrāmatas
Apjēgšana	1. Grupu darbs “Iestādes, kurās varētu vērsties Aleksandrs, lai realizētu izglītošanās plānu” 2. Diskusija „Kas tālāk?”	40 min. 10 min.	Grupu darbs; prezentācija; atgriezeniskā saite Diskusija	Attīstīta prasme saskatīt esošai izglītībai atbilstošas turpmākās izglītošanās iespējas Aktualizēta sistēmiskā domāšana – prasme plānot turpmāko darbību. Dalībnieku izpratne par nepieciešamām formālām aktivitātēm, piem., iesniegumu, CV, motivācijas vēstule nepieciešamību	Iepriekšējās nodarbības grupu darba rezultāts „Aleksandra izglītošanās plāns”; 25. darba lapa, lielās lapas, nodarbību vadītāja izdalīti materiāli, līme Vadītājs var sagatavot izgriezumus no avīzēm, kuros redzami aicinājumi pieteikties studijām vai kursiem un ir norādes – kādi dokumenti nepieciešami, lai to paveiktu
	3. Pāru darbs: “Aleksandra iesnieguma sastādīšana, piesakoties uz mācībām kādā	15 min.	Instruktāža iesniegumu rakstīšanā, pāru rakstu darbs, iesniedzams rakstiski	Prot pareizi un korekti sastādīt iesniegumu	26. darba lapa; tīras baltas A4 lapas

	no dalībnieku norādītajām institūcijām”		nodarbību vadītājam		
Refleksija	<p>Atgriezeniskā saite par nodarbību</p> <p>Patstāvīgā darba uzdošana: 1) sastādīt dienasgrāmatā savu individuālo nākotnes izglītošanās plānu; 2) uzrakstīt iesniegumu, piesakoties uz kādu no paša dalībnieka plānā norādītajām mācību iestādēm</p>	10 min.	<p>Jautājumu – atbilžu sesija</p> <p>Instrukcija patstāvīgajam darbam</p>	Dalībnieku virzība un motivācija izglītoties; prot pareizi un korekti sastādīt iesniegumu	Dalībnieku dienasgrāmatas; baltas lapas

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Sekmēt dalībnieku virzību un motivāciju izglītoties un radīt interesi par iespēju uzzināt, kādas ir iespējas to paveikt.

Resursi: Dalībnieku dienasgrāmatas.

Norise:

Atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu dienasgrāmatā “Kādas izglītošanās iespējas es vēlētos izmantot?” kā diskusijas iniciatīva. Nodarbību vadītājs akcentē pozitīvo paveiktajā darbā un rod stimulējošus, iedvesmojošus vārdus dalībnieku motivācijai izglītoties.

Apjēgšana

Mērķis: Veicināt dalībnieku virzību un motivāciju izglītoties; attīstīt prasmi pareizi un korekti sastādīt iesniegumu.

Norise:

Grupu darbs “Iestādes, kurās varētu vērsties Aleksandrs, lai realizētu savu izglītošanās plānu”.

Mērķis: Attīstīt prasmi saskatīt esošai izglītībai atbilstošas turpmākās izglītošanās iespējas.

Resursi: Iepriekšējās nodarbības grupu darbs, 25.darba lapa. Vadītāja sagatavoti materiāli. Lielas lapas.

Norise:

Dalībnieku grupas izmanto savu iepriekšējās nodarbības materiālu. Nodarbību vadītājs uz nodarbību ir sagatavojis izdales materiālus. *Materiālos* parādītas dažādas mācību iestādes, mācību centri, nevalstiskas organizācijas, kas nodarbojas ar izglītošanu, augstskolas un iestādes, kuras varētu sniegt atbalstu izglītošanās finansēšanā, piemēram,

studiju fonds, sociālais dienests utt. Izmantojiet fotogrāfijas, avīžu izgriezumus, paša izstrādātus materiālus utt. Izmantojot izdales materiālus un darba lapu, dalībnieki nosaka, kuras, viņuprāt, būtu atbilstošākās iestādes Aleksandra plānu realizācijai, un noformē materiālu uz lielās lapas.

Grupu darba prezentācija un kopējā diskusija. Dalībnieki tiek aicināti prezentēt savu veikumu otrai grupai, bet otra grupa tiek aicināta novērtēt pozitīvo veikumu. Vadītājs veicina empātisku un ieinteresētu attieksmi dalībnieku starpā.

Diskusija „Kas tālāk?”

Mērķis: Aktualizēt sistēmisko domāšanu – prasmi plānot turpmāko darbību. Attīstīt dalībnieku izpratni par nepieciešamām formālām aktivitātēm: iesniegumu, CV, motivācijas vēstuļu nepieciešamību.

Resursi: Vadītāja sagatavoti materiāli.

Norise:

Vadītājs jautā dalībniekiem, kādas darbības būtu veicamas turpmāk, lai Aleksandrs varētu sākt mācības. Vadītājs piedāvā dalībniekiem sagatavotus izgriezumus no avīzēm, kuros redzami aicinājumi pieteikties studijām vai kursiem un kuros ir norādes, kādi dokumenti nepieciešami, lai to paveiktu. Ideāli, ja dalībnieki paši konstatē šo formalitāšu nepieciešamību. Aktualizēta sistēmiskā domāšana – prasme plānot turpmāko darbību. Diskusijas rezultātā tiek panākta dalībnieku izpratne par nepieciešamām formālām aktivitātēm, piemēram, iesniegumu, CV, motivācijas vēstuļu nepieciešamību, un radīta interese par tādu dokumentu sagatavošanu.

Pāru darbs “Aleksandra iesnieguma sastādīšana, piesakoties uz mācībām kādā no dalībnieku norādītajām institūcijām”

Mērķis: Attīstīt prasmi pareizi un korekti sastādīt iesniegumu.

Resursi: 26.darba lapa, baltas A4 lapas.

Norise:

Dalībnieki pāros sagatavo iesniegumus un iesniedz tos nodarbību vadītājam rakstiski. Nodarbību vadītājs pēc nodarbības iesniegumus izskata un atdod dalībniekiem kā paraugus (svarīgi ir nokopēt tā, lai katram dalībniekam būtu viens paraugs).

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā iegūto un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Resursi: dalībnieku dienasgrāmatas, baltas lapas.

Norise:

- Nodarbību noslēgums, atgriezeniskā saite par nodarbību.
- Vadītājs uzdod patstāvīgo darbu:
 - 1) sastādīt dienasgrāmatā savu individuālo nākotnes izglītošanās plānu;
 - 2) uzrakstīt iesniegumu, piesakoties uz kādu no paša dalībnieka plānā norādītajām mācību iestādēm.

Nodarbību vadītājs demonstrē piemēru, kā uzdevums veicams, ja tas pēc nodarbības vēl ir nepieciešams.

Nodarbību vadītājam vēlams paredzēt nepieciešamības gadījumā individuālas konsultācijas, attiecīgi par to informēt dalībniekus.

8. nodarbība. Mans CV

Mērķis. Attīstīt CV izveides prasmes.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie paligmateriāli
Ierosināšana	Atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu un īsas dalībnieku paveiktā prezentācijas	15 min.	Atgriezeniskā saite; dalībnieku prezentācijas un diskusija	Dalībnieki apzināti saista vēlamu nākotni ar iespēju izglītoties	Dalībnieku dienasgrāmatas un izstrādātie materiāli
Apjēgšana	Integratīvs darbs: minilekcija „CV sastādīšana”. Individuālais darbs	55 min.	Minilekcija un integrēts individuālais darbs	Radies priekšstats par CV nepieciešamību un kārtību, kā notiek CV izstrāde; prot sastādīt CV	4. darba lapa un 28. darba lapa – 2 eks.; tāfele (vai palielināta CV veidlapa); rakstāmpiederumi Papildmateriāli: 27. darba lapa 30. darba lapa 29. darba lapa
Refleksija	Noslēguma apļa diskusija: ko es šajā apakšmodulī novērtēju visaugstāk? Vadītāja atgriezeniskā saite par dalībnieku darbu modulī	20 min.	Jautājumu – atbilžu sesija	Izstrādāts personīgais CV, saskatīta pieredzes un izglītības nozīme nākotnes plānu realizācijā; novērtētas personīgās stiprās puses, kuras var izmantot CV sastādīšanā	

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Panākt dalībnieku apziņu par vēlamās nākotnes sasaisti ar iespēju izglītoties.

Resursi: Dalībnieku dienasgrāmatas un izstrādātie materiāli.

Norise:

Vadītājs aicina dalībniekus atspoguļot pārējiem savu labāko veikumu – atbildēt uz jautājumu „Kas man izdevās vislabāk?”. Secīgi tiek veikta vadītāja atgriezeniskā saite par paveikto.

Apjēgšana

Mērķis: Izstrādāt personīgo CV un saskaņot pieredzes un izglītības nozīmi nākotnes plānu realizācijā; novērtēt personīgās stiprās puses, kuras var izmantot CV sastādīšanā.

Norise:

Integratīvs darbs: minilekcija „CV sastādīšana” un individuālais darbs.

Mērķis: Radīt dalībniekiem priekšstatu par CV nepieciešamību un kārtību, kā notiek CV izstrāde. Attīstīt dalībnieku prasmi sastādīt CV.

Resursi: 4., 28.darba lapa, rakstāmpiederumi, 27., 29., 30.darba lapa.

Norise:

Vadītājs ir sagatavojis visus nepieciešamos materiālus un sākotnēji pamato CV nepieciešamību, paskaidro tā nozīmi. Tad vadītājs aicina dalībniekus izmantot 4. un 28. darba lapu un sākt sava CV veidošanu (sākotnēji melnrakstā, tad tīrrakstā). Vadītājs sistēmiski virza dalībnieku darbu (paskaidrojums – piemērs – dalībnieku aktivitāte), pats uz tāfeles rakstot Aleksandra CV.

Gadījumam, ja vadītājs saskata citu iespējamu nodarbību plānojumu, ir pievienotas papildu darba lapas. 29. darba lapa „Individuālo prasmju novērtēšana” paredzēta, lai dalībnieks varētu noteikt, kādas prasmes viņš var uzskaitīt savā CV. Papildmateriālos ir arī 27. darba lapa „Darījumvēstule rakstīšanas principi” un 30. darba lapa „Motivācijas vēstules sastādīšana”.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā un modulī iegūto.

Norise:

Dalībnieki nodod vadītājam izstrādātos CV, vadītājs tos pārbauda un atdod dalībniekiem, izvērtējot veiksmes un kļūdas (pēc nodarbībām). Noslēguma apļa diskusija: ko es šajā apakšmodulī vērtēju visaugstāk? Vadītāja atgriezeniskā saite par dalībnieku darbu modulī.

Sadzīves organizēšanas prasmes

4 stundas

Apakšmoduļa mērķis

Pilnveidot dalībnieka sadzīves organizēšanas prasmes.

Apakšmoduļa uzdevumi

1. Attīstīt personīgā budžeta plānošanas prasmes.
2. Mācīties saskatīt brīvā laika pavadīšanas iespējas.
3. Novērtēt interešu izglītības, mūžizglītības iespējas un pašizglītošanos kā nepieciešamību.

9. nodarbība. Mana nauda

Mērķis. Attīstīt personīgā budžeta plānošanas prasmes.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Ievads moduļa nodarbībās, noskaidrojot dalībnieku pieredzi	15 min.	Prezentācija un diskusija	Radīts priekšstats par moduļa saturu, ieinteresētība	31., 32. darba lapa
Apjēgšana	1. Minilekcija “Personiskā ekonomika”	10 min.	Minilekcija	Radīts priekšstats par personīgā budžeta sastādīšanu / plānošanu	33. darba lapa
	2. Darbs kopējā grupā “Jāņa situācijas analīze un personīgā budžeta plānošana”	20 min.	Diskusija	Attīstītas personīgā budžeta plānošanas prasmes, prasme saskatīt ienākumu un izdevumu daudzveidību; prasmes noteikt finansiālās prioritātes	Tāfele vai lielā lapa, flomāsteri (pierakstus veic pats nodarbību vadītājs, rādot piemēru), individuāliem pierakstiem A4 lapas vai dalībnieku dienasgrāmatas
	3. Minilekcija “Finanses un kredīti”	10 min.	Minilekcija, diskusija	Izveidojies priekšstats par mūsdienu finansiālo pasauli, banku sniegtajiem pakalpojumiem un iespējām, par naudu Latvijā	34., 35. darba lapa
	4. Grupu darbs “Jāņa situācijas analīze un rīcības modelēšana ģimenei nepieciešamās sadzīves tehnikas iegādei”	20 min.	Grupu darbs; prezentācija, kopējā diskusija, modelēšana	Attīstītas prasmes noteikt finansiālās prioritātes un plānot izdevumus	A4 lapas, flomāsteri 32.darba lapa
Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību;	15 min.	Jautājumu – atbilžu sesija; instrukcija	Teorētiski prot plānot personīgo	Dalībnieku dienasgrāmatas

	patstāvīgā darba uzdošana		patstāvīgajam darbam	budžetu, saskata iespējamus ienākumus un izdevumus, radīts priekšstats par kredītiespējām un kredītkartēm	
--	---------------------------	--	----------------------	---	--

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Rast priekšstatu par moduļa saturu un veicināt dalībnieku ieinteresētību.

Resursi: 31.,32.darba lapa.

Norise:

- Ievads apakšmodulī. Dalībniekiem tiek prezentēts 3.apakšmodulis, tā problēmsituācija. Moduļa apraksts dalībniekiem un situācijas apraksts ir pievienots 32., 32.darba lapās dalībniekiem. Problēmsituācija ir pamats katram dalībniekam modelēt situāciju, kādā varētu nonākt viņš pats pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma, un attīstīt prasmes, kā šajā situācijā rīkoties.

Apjēgšana

Mērķis: Veicināt dalībnieku prasmi plānot personīgo budžetu, saskatīt ienākumus un izdevumus, un radīt priekšstatu par kredītiespējām un kredītkartēm.

Norise:

Minilekcija “Personīgā ekonomika”.

Mērķis: Radīt priekšstatu par personīgā budžeta sastādīšanu un plānošanu.

Resursi: 33.darba lapa.

Norise:

Minilekcija virza dalībniekus, lai tiktu veicināta dalībnieku interese tēmas apgūvē. Gatavojot minilekciju, nodarbību vadītājs var izmantot darba lapu, lai noteiktu galvenos jautājumus, kuriem pievērst dalībnieku uzmanību. Vadītājs var modelēt aktīvu tēmas apguvi, paredzot, ka dalībnieki var strādāt ar materiālu patstāvīgi. Vadītājs var sagatavot uzskates materiālu – personīgā budžeta plānu, piemēram, iepriekšējos apakšmoduļos analizētajām problēmsituācijām.

Darbs kopējā grupā “Jāņa situācijas analīze un personīgā budžeta plānošana”.

Mērķis: Attīstīt personīgā budžeta plānošanas prasmes un prasmes saskatīt ienākumu un izdevumu daudzveidību; attīstīt prasmes noteikt finansiālās prioritātes.

Resursi: Tāfele vai liela lapa, flomāsteri, A4 lapas, dienasgrāmatas.

Norise:

Uzdevums – sastādīt Jāņa personīgā budžeta plānu: ienākumi un izdevumi. Uzdevumu veic visa grupa kopā, kopējā diskusijā, vadītājs veic pierakstus uz tāfeles.

Minilekcija “Finanses un kredīti”.

Mērķis: Attīstīt dalībnieku priekšstatu par mūsdienu finansiālo pasauli, banku sniegtajiem pakalpojumiem un iespējām, par naudu Latvijā.

Resursi: 34., 35.darba lapa.

Grupu darbs “Jāņa situācijas analīze un rīcības modelēšana ģimenei nepieciešamās sadzīves tehnikas iegādei”.

Mērķis: Attīstīt prasmes noteikt finansiālās prioritātes un plānot izdevumus.

Resursi: A4 lapas, flomāsteri, 32.darba lapa.

Norise:

Uzdevums: modelēt Jāņa rīcību ģimenei nepieciešamās sadzīves tehnikas iegādei.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā iegūto un turpināt prasmju attīstīšanu patstāvīgajā darbā.

Resursi: Dalībnieku dienasgrāmats, 33.darba lapa.

Norise:

- Atgriezeniskā saite par grupu darbu un nodarbību.
- Informācija un dalībnieku sagatavošana mājas uzdevuma veikšanai “Detalizēts personīgā budžeta plāns vienam mēnesim, paredzami ienākumi un izdevumi”(33. darba lapa).
- Uzdevums patstāvīgajam darbam dienasgrāmatā:
 1. Sastādiet detalizētu personīgā budžeta plānu vienam mēnesim. Atspoguļojiet paredzamos ienākumus un izdevumus.
 2. Izvēles jautājumi:
 - Kā es saprotu kredītiespēju izmantošanu?
 - Atspoguļojiet savu izpratni, kas ir kredītkartes.

10. nodarbība. Manas intereses

Mērķis. Veidot prasmes saskatīt brīvā laika pavadīšanas iespējas un apzināties 4.modulī attīstītās prasmes.

Nodarbības fāzes	Aktivitātes	Laiks	Metodes	Sasniedzamie rezultāti	Nepieciešamie palīgmateriāli
Ierosināšana	Atgriezeniskā saite par patstāvīgo darbu, diskusija par personīgā budžeta sastādīšanu	15 min.	Prezentācija un diskusija	Attīstītas atgriezeniskās saites saņemšanas prasmes, prasme paust un pamatot savu viedokli, kritiskās domāšanas prasme	
Apjēgšana	1. Nodarbību vadītāja organizēta aktivitāte „Ekskursija pa Latviju” 2. Grupu darbs “Jāņa situācijas analīze un brīvā laika pavadīšanas iespēju saskatīšana” 3. Diskusija, atgriezeniskā saite par grupu darbu, vērtību akcentēšana utt.	15 min. 35 min. 10 min.	Uzdevums lielajai grupai Grupu darbs, vizualizācija, prezentācijas Diskusija	Paplašinājies priekšstats par brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādību un iespējām pavadīt brīvo laiku bez lieliem izdevumiem Attīstītas prasmes saskatīt saistošas brīvā laika pavadīšanas iespējas, sadarbības prasmes, dažādu viedokļu uzklaušanas prasmes Gatavība pašiniciatīvai un aktivitātei	Nodarbību vadītāja sagatavoti materiāli; līm masa materiālu piestiprināšanai pie sienas; lielās lapas un flomāsteri Tāfele vai lielā lapa, flomāsteri (pierakstus veic pats nodarbību vadītājs, rādot piemēru), individuāliem pierakstiem A4 lapas vai dalībnieku dienasgrāmatas
Refleksija	Atgriezeniskā saite par nodarbību; patstāvīgā darba uzdošana	15 min.	Jautājumu – atbilžu sesija; instrukcija patstāvīgajam darbam	Dalībnieki prot analizēt un novērtēt sasniegumus, ir radusies	Pirmās nodarbības, t.i., 6. darba lapa „Personīgā vīzija par

				<p>padarīta darba sajūta, prieks par ieguvumiem, dalībniekiem ir apziņa par attīstītajām prasmēm</p>	<p>nodarbībām” Nodarbību vadītāja sagatavotas kartītes</p>
--	--	--	--	--	--

Nodarbību vadītājam

Ierosināšana

Mērķis: Attīstīt atgriezeniskās saites saņemšanas prasmes, prasmi paust un pamatot savu viedokli, kā arī kritiskās domāšanas prasmi.

Norise:

Diskusija par personiskā budžeta sastādīšanu.

Apjēgšana

Mērķis: Veicināt prasmi saskatīt brīvā laika pavadīšanas iespējas un plānot to īstenošanu.

Resursi:

Norise:

Nodarbība „Ekskursija pa Latviju”.

Mērķis: Paplašināt dalībnieku priekšstatu par brīvā laika pavadīšanas iespēju dažādību un iespējām pavadīt brīvo laiku bez lieliem izdevumiem.

Resursi: Vadītāja sagatavoti materiāli, līm masa, lielas lapas, flomāsteri.

Norise:

Nodarbībai nepieciešama nodarbību vadītāja radoša sagatavošanās. Nodarbību vadītājs sagatavo lapas. Uz katras lapas kāda ideja par brīvā laika pavadīšanas iespējām – gan tādām, kurām nepieciešami finansiāli līdzekļi, gan tādām, kurām nav nepieciešami nekādi vai minimāli izdevumi. Var izmantot avīžu izgriezumus ar uzrakstiem, fotogrāfijas, aprakstus, t.sk. – dabas skatus, NVO piedāvātos pakalpojumus, iespējas pašizglītoties, gadskārtu svētkus, u.c. variantus.

Nodarbību vadītāja organizētajā aktivitātē „Ekskursija pa Latviju” dalībnieki brīvi pārvietojas pa nodarbību telpu un iepazīstas ar vadītāja sagatavotiem materiāliem.

Grupu darbs “Jāņa situācijas analīze un brīvā laika pavadīšanas iespēju saskatīšana”.

Mērķis: Attīstīt dalībnieku prasmes saskatīt sev saistošas brīvā laika pavadīšanas iespējas, veicināt sadarbības prasmes un nostiprināt dažādu viedokļu uzklaušanas prasmes.

Resursi: Tāfele vai lielā lapa, flomāsteri, A4 lapas.

Norise:

Dalībnieku uzdevums ir saskatīt Jāņa iespējas, paturot prātā viņa personīgā budžeta ierobežojumus, smelties iedvesmu materiālos „Ekskursija pa Latviju” un radoši censties saskatīt iespējami vairāk brīvā laika pavadīšanas iespēju. Dalībnieki izmanto pie sienām pieliktos materiālus, tos noņem un brīvi rada arī savas vizualizācijas u.tml.

Diskusija

Mērķis: Veicināt dalībnieku gatavību pašiniciatīvai un aktivitātei.

Norise:

Atgriezeniskā saite par grupu darbu un vērtību akcentēšana, uzmanības pievēršana mūžizglītības pieejai, pašiniciatīvai, aktivitātei, mērķtiecīgumam utt.

Refleksija

Mērķis: izvērtēt nodarbībā un modulī iegūto. Veicināt dalībnieku prasmi analizēt un novērtēt sasniegumus, radīt padarīta darba sajūtu un gūt prieku par ieguvumiem. Radīt dalībniekos apziņu par attīstītajām prasmēm visa 3.moduļa laikā.

Resursi: 6.darba lapa, kartītes.

Norise:

Nodarbību vadītājs atdod dalībniekiem pirmās nodarbības darba lapu „Personiskā vīzija par nodarbībām”, un dalībnieki izdara secinājumus, vai ir sasniegts gaidītais, kā viņi vērtē mācības modulī „Sociālās pamatprasmēs”. Vērtīgi pārrunāt, kādas prasmes dalībnieki attīstījuši moduļa laikā.

Nodarbību vadītājs pēc moduļa noslēguma izsniedz dalībniekiem sagatavotās kartītes. Nodarbību vadītājs pirms nodarbības sagatavo tās (var izmantot krāsainas kartona lapiņas vai pastkartītes) katram dalībniekam. Kartītēs atspoguļotas dalībnieka stiprās puses, kuras nodarbību vadītājs saskatījis moduļa laikā, strādājot ar konkrēto dalībnieku. Kartītē ierakstīti arī pozitīvi novēlējumi, kas tieši saistīti ar katra dalībnieka individuālajām iecerēm un nākotnes plāniem. Nobeigumā vadītājs aicina dalībniekus pateikties viens otram, paspiežot roku un paskatoties acīs.

Literatūras saraksts

1. Svešvārdu vārdnīca. Baldunčika J. redakcijā. - Rīga: Jumava, 1999 (2., 3.)
2. Komunikāciju prasmes. Rokasgrāmata pamatprasmju izglītības pasniedzējiem. - Rīga: SIA „Remarks – R”, 2001 (2., 3.)
3. Lapiņa L., Rudiņa V. Interaktīvās mācīšanas metodes. Skolotāja rokasgrāmata. - Rīga: Zvaigzne ABC, 1997 (1., 2., 3.)
4. Lasmāne Z. Latvijas sociālo darbinieku profesiju standarti un profesijas nolikums. - Rīga: SDSPA “Attīstība”, 2001 (5.)
5. Pārskats par tautas attīstību. 2002/2003. Cilvēkdrošība. - Rīga: UNDP, 2004 (4.)
6. Rīgas domes Labklājības departamenta mājas lapa www.ld.riga.lv (4., 5.)
7. Sociālās rehabilitācijas programma „Dzīves skola” Latvijas brīvības atņemšanas iestādēs. - Rīga: Valsts probācijas dienests, 2004 (6., 7., 8., 9., 10.)
8. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība Latvijā 2004.gadā. Statistika un analīze. - Labklājības ministrija (5.)
9. Šilņeva L., Eglīte E. Kas ir problēmbalstītā izglītība? - Rīga: SDSPA “Attīstība”, 2001 (1.)
10. Urdze T. Būt, zināt, rast. Metodes veiksmīgam darbam ar auditoriju. - Rīga: Latvijas pieaugušo izglītības apvienība, 1999 (1.1.)
11. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izdevums “Saziņa”, 2003.–2005. gads (4.)
12. www.google.lv (10.)
13. www.izm.gov.lv (2., 6., 7.)
14. www.karjerascentrs.lv (6., 7.)
15. www.kartes.lv (5.)
16. www.ld.riga.lv (4., 5.)
17. www.likumi.lv (2.)
18. www.lm.gov.lv (3., 4., 5.)
19. www.nva.lv (4., 5.)
20. www.probacija.lv (3., 4., 5.)
21. www.vpdp.gov.lv (2., 3., 4., 5.)
22. Психосоциальная коррекция и реабилитация несовершеннолетних с девиантным поведением. – Редакционно - издательский центр Консорциума «Социальное здоровье России» Москва – 1999, стр. 138–157 (2.)

Normatīvi

1. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. Pieņemts Saeimā 31.10.2002. (3., 4, 5.)
2. LR likums “Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”. Pieņemts Saeimā 06.11.1995. (3.)
3. LR likums “Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām”. Pieņemts Saeimā 02.11.1995. (3.)
4. Valsts probācijas dienesta likums. Pieņemts Saeimā 2003. gada 18. decembrī.(3., 5.)
5. Likums „Par pašvaldību palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā”. Pieņemts Saeimā 2001. gada 6. decembrī.(2.)
6. LR likums “Par valsts pensijām”. Pieņemts Saeimā 02.11.1995. (3.)
7. LR likums "Par sociālo drošību". Pieņemts Saeimā 21.07.1995. (3.)
8. LR likums „Par privātajiem pensiju fondiem”. Pieņemts Saeimā 05.06.1997. (3.)
9. “Valsts fondēto pensiju likums”. Pieņemts Saeimā 17.02.2000. (1.3.)
10. LR likums “Par valsts sociālo apdrošināšanu”. Pieņemts Saeimā 01.10.1997. (1.3.)
11. Valsts sociālo pabalstu likums. Pieņemts Saeimā 20.12.2002. (3.)
12. Dzīvesvietas deklarēšanas likums. Pieņemts Saeimā 01.07.2003. (2.)
13. LR likums “Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam”. Pieņemts Saeimā 25.11.1999. (3.)

14. Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums. Pieņemts Saeimā 09.05.2002. (3.)
15. Likums "Par pašvaldībām". Pieņemts Saeimā 09.05.1994. (5.)
16. MK 2003. gada 27. maija noteikumi Nr.275 „ Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta” ar grozījumiem MK 04.11.2003. not. Nr.630 un MK 17.01.2006. not. Nr.45 (3.)
17. MK 2003. gada 3. jūnija noteikumi Nr.291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” ar grozījumiem MK 27.12.2005. not. Nr.1008 (3., 5.)
18. MK 2003. gada 25. februāra noteikumi Nr. 96 „Kārtība, kādā piešķirams, aprēķināms un izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai” ar grozījumiem MK 30.09.2003. not. Nr.544 un MK 03.05.2005. not. Nr.302 (3., 5.)
19. MK 2003. gada 25. februāra noteikumi Nr. 97 „Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu” ar grozījumiem MK 03.05.2005. not. Nr. 301 (3., 5.)
20. MK 2003. gada 9. decembra noteikumi Nr.693 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni un pabalsta apmēru garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai” ar grozījumiem MK 21.12.2004. not. Nr.1038 un MK 22.11.2005. not. Nr.881 (3., 5.)
21. MK 1998. gada 28. jūlija noteikumi Nr.270 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība un valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība” ar grozījumiem MK 09.03.1999. not. Nr.85, MK 19.10.1999. not. Nr.354, MK 20.02.2001. not. Nr.75 un MK 21.06.2005. not. Nr.426 (3., 5.)
22. MK 2000. gada 25. janvāra noteikumi Nr.32 „Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība bezdarbnieka pabalsta apmēra noteikšanai un bezdarbnieka pabalsta un apbedīšanas pabalsta piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība” ar grozījumiem MK 13.02.2001. not. Nr.65, MK 28.09.2004. not. Nr.813 un MK 21.06.2005. not. Nr.427; (3., 5.)
23. MK 2005. gada 20. decembra noteikumi Nr.968 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem 2006. gadā” (3.)